

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

AUTOR POSUZOVANÉ PRÁCE: **Bc Klára Hanáková**

NÁZEV PRÁCE: **Archeologie města Kraslice. Středověká a novověká aglomerace v Krušných horách v kontextu širších mocenských a majetkoprávních struktur**

TYP PRÁCE: **diplomová**

AUTOR POSUDKU: **Mgr. Kryštof Derner**

TYP POSUDKU: **oponent**

KRITÉRIA HODNOCENÍ

1. Bylo splněno zadání práce? **dobře**
2. Využití dostupných informací k tématu: **velmi dobře**
3. Formální aspekty práce (rozsah, gramatika, úprava): **výborně**
4. Strukturování práce: **výborně**
5. Užívání odborné terminologie a stylistiky: **výborně**
6. Úroveň analýzy a syntézy dat, výběr a použití vhodných metod: **velmi dobře**
7. Byly vyčerpány hlavní problémy tématu? **dobře**
8. Zaujal student vlastní stanovisko a jak je argumentačně podpořil? **dobře**

Návrh výsledné klasifikace: velmi dobře

Stručné zdůvodnění celkového hodnocení:

Ad 1: Cílem podle zadání mělo být poznání vývoje města Kraslic a zpracování vývoje sídelních struktur v širším okolí ve vazbě na přírodní podmínky, vývoj majetkoprávních struktur a neagrární ekonomické zdroje. V úvodu práce jsou samotnou autorkou cíle oproti zadání formulovány méně konkrétně - jako „otázka pozůstatků středověké a novověké krajiny“ a „rozlišit míru dochování objektů“ na povrchu. V interpretační kapitole nabízí několik úvah k prostorové distribuci zjištěných reliktnů, což však otázku původního zadání zcela nevyčerpává: viz bod 7 a 8. Další autorkou vytyčený cíl – srovnání vývoje hradu a

Katedra archeologie, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni

města v Kraslicích na základě výsledků archeologického výzkumu z roku 2022 byl předem odsouzen k neúspěchu, vzhledem k jeho v podstatě negativním výsledkům, zejména ve městě. To však muselo být jasné už v průběhu a při dokončení výzkumu. Obě části práce spolu nijak nekomunikují.

Ad 2: V rešeršních kapitolách jsou využity jen základní přehledové zdroje. V kapitole 6 je při rešerši archeologických pramenů využito pouze databáze AMČR. Je třeba ji doplnit o archivy územně působících institucí (jen v archivu ÚAPP SZČ jsem našel 5 dalších zpráv) a fondy příslušných muzeí. Nebyly zohledněny výzkumy hornictví a mapování terénu prováděné NPÚ Loket v projektu ArchaeoMontan ve východní části oblasti. V kapitole 7 a 8 nejsou citovány primární prameny ani využita regionální německá literatura. Pro identifikaci důlních děl je použita jen mineralogická topografie Kratochvílova. Poznatky z dálkového průzkumu nejsou konfrontovány s databází důlních děl ČGS (v bakalářské práci s ní autorka pracovala) ani hornickými mapami (Geofond – i online, a Národní Archiv Praha).

Ad 3: Rozsah práce je přiměřený. Jazyk je srozumitelný, výstižný, odpovídá odbornému žánru. Gramatických a stylistických chyb je minimum. Úprava je přehledná, vzorná. Citace jsou správné. Terénní dokumentace má nečitelné popisy vrstev. U kreseb keramiky chybí znázornění glazury.

Ad 4: Práce je dobře strukturovaná. Vhodné by bylo pouze přesunout kap. 5 a 6 dálkovém a terénním průzkumu, které představují jádro vlastní aktivní práce za čistě rešeršní kapitoly. Obsah kapitoly 6 by měl být jiný: je podána jen obecná, z literatury vyčtená problematika identifikace a výskytu daných typů objektů, ale chybí naopak výčet vlastním dálkovým průzkumem nalezených objektů a příslušný komentář. Kapitola 7 „Majetkoprávní poměry“ je rozvláčná a příliš obecně formulovaná, bylo by lepší, kdyby se věnovala jen vymezenému území.

Ad 5: Terminologie je většinou správná, chybně jsou užívány některé termíny z oblasti hornictví („kutací jámy“, „úložná místa po odkryvu dobývané suroviny“), zde bych doporučil držet se terminologie Josefa Večeři.

Ad 6: Pro každou část práce zvolila diplomantka v zásadě příhodné metody sběru a zpracování dat.

Metodika jednotlivých metod vizualizace DMR je podána precizně, se znalostí moderních trendů (kap. 5). Typologie určovaných objektů je velmi hrubá. Nebyly mapovány úvozové cesty a sejpy/rýžoviště. Výstupem jsou kromě několika detailů jen přehledové mapy velkého měřítka. Takto není možné kontrolovat kvalitu práce. Většina mapovaných objektů větších než milířiště, či dům zůstává bohužel v dále nepoužitelných kategoriích „neznámé objekty“

(neuveдено zda konvexní, či zahloubené nebo obojí, obr. 12) a „zahloubené objekty“ (obr. 11). Uvedený příklad „neznámého objektu“ valového typu (obr. 30; 59–60) jsou evidentně valy bagrem rozhrnuté lesní půdy kontaminované kyselými dešti před výsadbou nových stromků po ekologické katastrofě Krušných hor na přelomu 80. a 90. let 20. století.

Pokus o ověření 8 lokalit v terénu je třeba pochválit. Měl by být ale uveden klíč, podle nějž byl takto malý vzorek vybrán a cíl jeho zkoumání.

Co se zpracování výzkumů v Kraslicích týče, bez ohledu na jejich malou relevanci je provedeno relativně dobře. Využity jsou moderní metody dokumentace. Zásadní chybou je ale absence detailních plánů výzkumů s polohou řezů a nalezených zdív. Nejsou uvedeny okolnosti výzkumu 2022 (asi badatelský?) a zdůvodněno umístění sond. Keramika je zpracována za využití tvorby keramických tříd. S jejich dělením a datací lze souhlasit. Datační možnosti keramických tříd bych však nepřeceňoval, citlivější bývají pro některá období okraje a výzdoba, jejichž dataci se autorka příliš nevěnuje, snad pro malé množství materiálu. Ad 7 a 8

Pozitivní je, že diplomantka přichází s vlastními interpretacemi, třeba že ne vždy zásadními a dobře vyargumentovanými. Syntéza a interpretace celého problémového okruhu sídlení/krajina se bez předchozí přípravy odehraje na jen o málo víc než jedné stránce (kapitola 11).

V rozporu s úvodním tvrzením kapitoly 11 v práci nebyly datovány identifikované terénní relikty, nýbrž pouze první zmínky o blízkých vsích a dolech, což není totéž. Tak se všechny nalezené objekty slévají v jakémsi bezčasní. Usilovnější práci zejména s historickými mapovými podklady a hornickou literaturou by snad bylo možno dosáhnout většího časového rozlišení.

Otázka vývoje a distribuce plužin je odbyta tím, že část z nich odpovídá situaci na indikačních skicách, což je evidentní a nemuselo být dokazováno. Zajímavější by byly ty, co nekorespondují. Ve sledovaném území jsou navíc zastoupeny vsi středověké i novověké: jejich plužiny a způsob využití krajiny by měly být porovnávány.

Nejmasivnější pustnutí vsí konstatuje autorka po roce 1945 a to v oblastech nedostupných, neúrodných a hornických. Je třeba upozornit, že hornictví bylo v úpadku již dávno před rokem 1945. Větším tématem je spíš nápadně vzácné pustnutí do r. 1945. Tematizovat by se dal i vývoj velikosti sídel podle urbářů a map.

Smysluplně je provedena shluková analýza výskytu milířišť a porovnání jeho maxim se známými místy novověkých hutí a skláren (obr. 119). Při podrobnější rešerši by se jich jistě našlo více. Na jejich polohu musel mít vliv i dochovaný lesní porost.

Téma hornictví a jeho vztah k sídlům prakticky není řešeno. Pokusem o dataci, či hornickou interpretaci nalezených reliktnů je snad obr. 117, kde jsou k neznámým objektům a evidentním důlním areálům přiřazeny i oblasti těžby podle Kratochvíla, jakoby se mělo jednat o doly. To však vzhledem k charakteru neznámých objektů nemůže fungovat. Obrázek není nijak komentován.

Interpretace výzkumů v Kraslicích je logická a srozumitelná. Za negativní výsledek autorka nemůže.

Celkový závěr je velmi vágní: byly identifikovány pozůstatky spíše novověké krajiny, třebaže s ohledem na historické prameny nelze vyloučit využívání prostoru od 13. století. Takový závěr je nepřekvapivý, pokud skončíme v bezčasí terénních reliktnů a bereme zkoumaný polygon jako jeden homogenní celek. Práce nevyužila možné zonace oblasti podle stáří osídlení v písemných zmínkách, ani podle přírodních podmínek. Pak by alespoň bylo možné jednotlivé oblasti srovnávat.

Celkové zhodnocení:

Diplomantka prokázala kompetence odpovídající stupni magistra při pracné a logické organizaci rešeršovaného materiálu a ve zpracování terénního výzkumu, včetně zpracování keramiky. Vyzná se dobře ve vizualizaci DMT. Nedostatky má práce v interpretaci antropogenního terénního reliéfu. Problémem je nedostatečné vzájemné propojení kvanta získaných informací a jejich interpretace, která by měla být promyšlenější a spět k hlubšímu poznání vývoje zkoumané oblasti. V případě další vědecké práce by měla autorka vedle literatury pracovat i s primárními mapovými a písemnými prameny.

DOPLŇUJÍCÍ OTÁZKY K OBHAJOBĚ (nepovinné): Jak by diplomantka definovala hledanou středověkou krajinu a byly vůbec někde ve zkoumaném regionu nalezeny její relikty? Pokud ne, jak si to vysvětluje? Lze ve sledovaném prostoru pozorovat podmíněnost sídelní struktury různými přírodními podmínkami a různými zdroji obživy (např. zemědělské vesnice vs lesnické a hornické osady?).

DATUM: 23.5.2023

PODPIS:

